

CELA'NIN “BAYAN CALDWELL OĞLUYLA KONUŞUYOR” ADLI ROMANINDA YAS VE MELANKOLİ

MOURNING AND MELANCHOLIA IN CELA'S “MRS. CALDWELL SPEAKS TO HER SON”

Hale ERDOĞAN HACIBANOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Yabancı Diller Fakültesi, Mütercim ve Tercümanlık Bölümü, İspanyolca Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı, hacibanoglu@ankara.edu.tr

Makale Bilgisi

Türü: Araştırma makalesi
Gönderildiği tarih: 5 Aralık 2024
Kabul edildiği tarih: 18 Mart 2025
Yayınlanma tarihi: 25 Haziran 2025

Article Info

Type: Research article
Date submitted: 5 December 2024
Date accepted: 18 March 2025
Date published: 25 June 2025

Anahtar Sözcükler

Camilo José Cela; Psikanalitik Eleştiri; İspanyol Edebiyatı; İspanyol Romanı

Keywords

Camilo José Cela; Psychoanalytic Criticism; Spanish Literature; Spanish Novel

DOI

10.33171/dtcfjournal.2025.65.1.12

Öz

Bayan Caldwell Oğluyla Konuşuyor (1953) XX. yüzyıl İspanyol edebiyatının önde gelen yazarlarından biri olan Camilo José Cela'nın (1916-2002) beşinci romanıdır. Yazarın diğer eserlerini kaleme alırken kullandıklarından farklı bir teknik uygulanarak yazılmıştır. Bayan Caldwell adlı karakterin genç yaşta ölen oğluna hitaben yazdığı mektuplardan oluşan romanda bulunan bölümler, yer ve tarih gibi detaylar belirtilmeden yazılmış olsa da günlük tarzında ve her birinde farklı bir konudan bahsedilecek şekilde tasarlanmıştır. Diğer yandan edebiyat araştırmaları alanında Cela'nın diğer romanları üzerine çeşitli çalışmalar yapılmış olsa da parçalı ve dağınık anlatım tekniğiyle dikkat çeken bu eserini ele alan araştırmalar kısıtlı sayıdadır. Romanda belli bir olay örgüsü bulunmamasına rağmen eserin bütününe bakıldığında, yalnızlık içinde bir kadın olarak resmedilen anlatıcının ruh halinde olup bitenlerle ilgili derin bir fikir verilmektedir. Psikanalitik eleştiri kuramı da hem yazar ve eser arasındaki ruhsal bağlantıyı hem eserdeki karakterlerin ruh hallerini ve davranışlarını açıklamak için kullanılmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada, Camilo José Cela'nın, oğlunu kaybetmiş yaşlı bir kadının başkarakter olarak yer aldığı romanı *Bayan Caldwell Oğluyla Konuşuyor* psikanalitik eleştiri kuramı çerçevesinde, yas teması ve melankolik unsurlar bakımından incelenmiştir. Çalışma sonucunda ise romanda birbirinden tamamen bağımsız görünen bölümlerin, etrafında toplandıkları yas teması ve sahip oldukları melankolik unsurlarla beraber bir bütünlük oluşturdukları, dolayısıyla belirli bir olay örgüsünden yoksun olan romanı oluşturan en önemli unsurun yas teması ve bu tema işlenirken kaçınılmaz olarak belirgin hale gelen melankoli olduğu ortaya konmuştur.

Abstract

Mrs. Caldwell Speaks to Her Son (1953) is the fifth novel by Camilo José Cela (1916–2002), one of the most prominent authors of 20th-century Spanish literature. This novel employs a technique distinct from those used in the author's other works. It consists of letters written by the character Mrs. Caldwell to her son, who died at a young age. While the sections of the novel are presented in a diary-like format without specifying details such as time and place, each explores a different theme. Although various studies have been conducted on Cela's other novels within the field of literary studies, research addressing this work, which stands out for its fragmented and scattered narrative style, remains limited. Despite the absence of a linear plot, the novel as a whole offers profound insights into the psychological state of the narrator, portrayed as a woman living in solitude. Psychoanalytic criticism has been commonly applied to examine both the psychological connections between the author and the text and the mental states and behaviors of the characters. Therefore, this study analyzes Camilo José Cela's novel *Mrs. Caldwell Speaks to Her Son*, centered on an elderly woman grieving her son, within the framework of psychoanalytic criticism, focusing on the themes of mourning and melancholia. The findings reveal that the seemingly independent sections of the novel coalesce into a cohesive whole through the overarching theme of mourning and the melancholic elements intertwined with it. Thus, the study concludes that the central element binding the novel—despite its lack of a traditional plot—is the theme of mourning and the inevitable prominence of melancholia in its articulation.

Giriş

1989 Nobel Edebiyat Ödülü sahibi İspanyol yazar Camilo José Cela (1916-2002), XX. yüzyıl İspanyol edebiyatının önemli isimlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Cela'nın eserleri hakkında çeşitli çalışmalar yapılmış olsa da araştırmacılar genellikle yazarın en çok tanınan ve okunan romanlarına odaklanmışlardır. Bu nedenle bu çalışmada, Cela'nın diğer romanları arasında deneysel üslubu ve parçalı yapısıyla dikkat çeken romanı *Bayan Caldwell Oğluyla Konuşuyor* (Mrs. Caldwell habla con su hijo) ele alınmıştır. Eser, Bayan Caldwell'in, gençliğinde, Ege Denizi'nin sularında ölen oğlu Eliacim'e yazdığı mektuplardan oluşmaktadır. Böylelikle romanda yas teması ve melankolik unsurlar kaçınılmaz olarak öne çıkmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada *Bayan Caldwell Oğluyla Konuşuyor* adlı roman, psikanalitik eleştiri kuramı çerçevesinde, Bayan Caldwell adlı karakter vasıtasıyla işlenen yas teması ve melankolik unsurlar bakımından incelenmiştir. Çalışmanın amacı, XX. yüzyıl İspanyol edebiyatında öne çıkan yazarlardan biri olan Cela'nın, roman kahramanlarının ruhsal derinliklerini nasıl yansıttığını ortaya koymak ve diğer eserlerine nazaran hakkında kısıtlı sayıda çalışma yapılmış olan romanın, yas teması ile beraber melankolik unsurları nasıl gösterdiğini ortaya koymaktır.

1. Camilo José Cela'nın XX. Yüzyıl İspanyol Edebiyatındaki Önemi

Camilo José Cela'nın XX. yüzyıl İspanyol edebiyatındaki önemi, öncelikle eserlerinin sunduğu çeşitliliğe dayanmaktadır. Cela, romanlar, kısa öyküler, denemeler, şiirler ve seyahatnameler de dâhil olmak üzere farklı türlerde eserler kaleme almıştır. Ayrıca bu eserler hem üslup bakımından hem de tematik olarak büyük bir çeşitliliğe sahiptir.

Yazarın en çok tanınan romanlarından biri olan *Pascual Duarte'nin Ailesi* (1942), şiddet ve marjinalite gibi karanlık ve tartışmalı temaları ham ve doğrudan bir üslupla ele almaktadır. Martínez Cachero, Sanz Villanueva ve Ynduráin (1981) savaş sonrası İspanyol romanının tarihinin *Pascual Duarte'nin Ailesi* ile etkili bir şekilde başladığını ifade etmektedirler (s. 321). 1943 yılında, Cela'nın, bir tüberküloz hastanesindeki yaşamı ve ölümü şiirsel bir şekilde anlatan romanı *Pabellón de reposo* yayımlanmıştır. Roman, yazarın 1931 ve 1942 yıllarında kendi rahatsızlığı nedeniyle bulunduğu hastanelerde edindiği kişisel deneyiminin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır (Pérez, 2015, s. 234). Torres-Rioseco'ya (1962) göre, Cela, 1944 yılında yayımlanan *Nuevas andanzas y desventuras de Lazarillo de Tormes* ile pikaresk romana yeni bir duyarlılık getirmeye çalışmış fakat yalnızca taşra ve köy hayatı hakkında yazdığı için eleştirilmiştir (s. 168-169). Cela'nın iç savaş sonrası yaşamı birden fazla karakter ve olay örgüsü üzerinden anlatan romanı *Arı Kovanı* (1950) ise o dönemdeki İspanyol toplumunun sadık bir yansıması olmanın yanı sıra deneysel anlatıda bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Roman, kafelerde,

genelevlerde, restoranlarda yaşanan Madrid hayatını sunan kaba gerçekçi bir eserdir (Torres-Rioseco, 1962, s. 167). Ortega (1965), romandaki kahramanların trajedisinin sahip oldukları zamanla ne yapacaklarını bilememeleri olduğunu, çünkü onlar için zamanın, günlük ıstıraplarının tekrarını temsil ettiğini ifade etmektedir (s. 92). Cela'nın beşinci romanı olan *Bayan Caldwell Oğluyla Konuşuyor* (1953) ise yazarın ilgili eserde yer alan önsözünde açıkladığı üzere, uyguladığı beşinci roman yazma tekniğinin bir ürünüdür (Cela, 2022, s. 8). Cachero, Villanueva ve Ynduráin (1981) *Bayan Caldwell Oğluyla Konuşuyor*'un, muhtemelen rahatsız edici özgünlüğü nedeniyle çok az ilgi görmüş bir roman olduğunu ifade etmektedirler (s. 330). Bensoussan (1977) da Cela'nın romanları arasında en az değer verilmiş ve en az anlaşılmış olanı olduğunu ve bunun nedeninin, romanın, toplumcu-gerçekçi roman türünün hâkim olduğu bir dönemde psikanalitik bir temayla ortaya çıkması olabileceğini ifade etmektedir (s. 179). Diğer yandan romanla ilgili olumsuz değerlendirmelerin, bir bakıma da kitapta yer alan ensest, mastürbasyon, fuhuş ve zina gibi konular nedeniyle maruz kaldığı sansürle de ilişkilendirilebileceği düşünülmektedir. Özetle, Cela, 1940-1960 yılları arasında en çok sansüre maruz kalmış İspanyol yazardır. *Bayan Caldwell Oğluyla Konuşuyor* da İspanya'da uygulanan sansür nedeniyle ilk olarak Fransa'da yayımlanabilmiştir (Bensoussan, 1981, s. 180).

2. Psikanalitik Eleştiri Kuramı

Psikanalitik eleştiri kuramı, XX. yüzyılda, Sigmund Freud'un çalışmalarının etkisiyle ortaya çıkmıştır. Cebeci'nin (2004) Trilling'den aktardıklarına göre, sanatçıların başvurdukları başlıca malzeme insan doğasıdır. Bu nedenle edebiyat araştırmacıları, doğal olarak, gerçek hayattaki insanlarla ilgili iç görülerini kurgusal karakterlere de yansıtırlar. Böylelikle edebî eser “bir psikanalitik olay öyküsü” olarak algılanır (s. 179).

Psikanalitik eleştiri kuramının temellerinin dayandığı kaynaklardan biri, Freud'un *Dostoyevski ve Baba Katillliği* adlı çalışmasıdır. Dostoyevski'nin ölümünün ardından ortaya çıkan eserlerinin yayıma hazırlanması sürecinde, editörlerin Freud'dan *Karamazov Kardeşler* için psikoloji ile ilgili bir giriş bölümü yazmasını istemeleri üzerine 1926'da yazılmaya başlanmış ve ancak 1928'de tamamlanmıştır (Freud, 1981, s. 6). Ergün'ün (2011), İnal'dan (1979) aktardığına göre, bu çalışma, edebî eleştiriden ziyade kuramı tanımlamak ve kuramın ortaya koyduğu savları kanıtlamak amacıyla yazılmıştır (s. 120). Freud çalışmasında, yazarın karmaşık kişiliğini, yaratıcı bir sanatçı, nevrotik bir hasta, hem ahlakçı hem de günahkâr biri olarak dört eksende sunmuştur. Daha sonra ise yazarın, kendi öz yaşam öyküsünü ve sahip olduğu kişisel özelliklerle beraber tutum ve davranışlarını eserlerindeki karakterlere nasıl yansıttığını açıklamıştır (Freud, Dostoyevski ve Baba Katillliği, 1981, s. 7-32). Bu nedenle psikanalitik eleştirinin, eserin oluşumunun,

kendisini yaratan sanatçının ruhsal süreçlerinin bir yansıması olduğunu varsayarak eserle sanatçı arasında bir koşutluk kurmayı amaçladığı ifade edilmektedir (Yücel, 2012, s. 56).

Diğer yandan zamanla bu durum değişerek kuramın yöntemleri çeşitlenmeye başlamıştır. Psikanalitik kuram, edebiyat araştırmacıları tarafından, kimi zaman yazarın psikolojisini ve bilinçaltı dünyasını ortaya çıkarmak için, kimi zaman bu yolla elde ettikleri bulgular aracılığıyla sanatçıların eserlerini yorumlamak için, kimi zaman da eserlerde yer alan karakterlerin psikolojisini ve davranışlarını açıklamak için kullanılmaktadır (Moran, 2002, s. 149). Eseri anlamlandırma sürecinde, eserdeki karakterlerin *“ruhsal yapılarının ortaya konması ve davranışlarının çözümlenmesi”* psikanalitik eleştirinin kullandığı yöntemlerden biridir (Ergün, 2011, s. 119).

3. Yas ve Melankoliye Dair

Yas, sevilen birinin genellikle ölüm nedeniyle kaybedilmesi sebebiyle duyulan acı ve bu acıya neden olan kayba uyum sağlama süreci olarak tanımlanır (Bakırcıoğlu, 2012, s. 1706). Seven'e (2023) göre ise *“kaybın yaşanması, bireyin ona atfettiği değer ve anlamın kaybolarak geride yeri doldurulması zor bir boşluk bırakması şeklinde oluşur. Bu deneyim en acı haliyle tabi ki ölüm şeklinde cereyan eder”* (s. 47). Özkan ve Baltacı (2020), Freud'un *Yas ve Melankoli* (Trauer und Melancholie, 1917) adlı makalesinin yayımlanmasından itibaren bahsi geçmeye başlayan bu iki kavramdan ilkinin pek çok çalışmada ele alındığını ancak ikincisinin, yani melankolinin, terim olarak *“ciddi düzeyde depresyonla ilişkili mental durum”* olarak tanımlandığını ve alanyazında yas kadar geniş bir yer edinememiş olduğunu belirtirler (s. 321). Yas sürecinin beraberinde melankoliyi de getirebileceği göz önünde bulundurularak bu iki kavram arasında tek yönlü de olsa bir sebep sonuç ilişkisi kurulabileceği düşünülebilir. Nitekim Dindar (2014) da *Yas ve Melankoli* için yazdığı sunuş bölümünde Freud'un da sıklıkla kullandığı, hastalık durumunu açıklamak için olağan bir ruhsal deneyimi model alma yöntemine başvurduğunu ifade eder ve ekler: *“melankolideki ruhsal işleyişi açıklamak için ise yas yaşantısı bir model olarak alınır”* (s. 10).

Freud'a (2014) göre yas *“genellikle sevilen bir kişi ya da kaybedilen kişinin yerine konan soyut bir kavramın yitirilmesine verilen tepkidir”* (s. 18). Freud (2014) melankoliyi ise *“ruhsal olarak, derin biçimde acı veren üzüntü, dış dünyaya duyulan ilginin sekteye uğraması, sevmeye yetisinin kaybı, tüm etkinliklere ket vurulması, yerini kendini suçlama ve aşağılamaya bırakmış, cezalandırılacağına dair sanrısız bir bekleyiş içinde kendilik duygusunun değerden düşmesi”* olarak tanımlar (s. 19). Yas ve melankoli arasındaki farkı ise kendilik duygusunun belirlediğini, melankolide bu duygunun aşırı derecede azaldığını ifade eder (Freud, 2014, s. 19-22).

Örneğin, melankoli olarak adlandırılan bu ruhsal duruma düşmeden önce iyi ve becerikli olan bir kişi, melankolik ruh durumunda kendini değersiz biri gibi hisseder. Diğer yandan, melankolik biri, içinde bulunduğu ruhsal durumla bir karşıtlık oluşturacak şekilde kendini sergilemekten haz alabilir ve rahatsız edici derecede konuşkan olabilir. Bu sırada kendini küçük düşürmeyi veya kendisi hakkında dile getirdiklerinin, başkalarının yargılarıyla uyumlu olup olmamasını umursamaz çünkü kişi, nesneye dair bir kayıp yaşadığı yas durumundan farklı olarak kendi benliğine dair bir kayıp yaşamıştır. Bu nedenle benliğinin bir ögesi, bir diğer ögesiyle karşı karşıya gelir ve onu eleştirerek bir nesne gibi ele geçirir. Ayrıca melankolik kişide kendine dair hissedilen ahlaki bir hoşnutsuzluk hâkimdir. Kendiyle ilgili değerlendirmelerinde bedensel rahatsızlıkları, çirkinliği, güçsüzlüğü ve toplumsal aşağılanmışlık duygusu öne çıkar. Melankolik kişinin kendine yönelik suçlamaları arasında en şiddetli olanların, aslında kişinin kendisiyle değil, sevdiği kişiyle ilintili olduğu düşünülebilir. Böylelikle ortaya, kişinin kendisine yönelttiği suçlamaların aslında sevgi nesnesine karşı olduğu ve buradan da bu suçlamaların kişinin kendi Ben'ine aktarıldığı sonucu çıkar. Melankolik kişinin kendisi hakkındaki aşağılayıcı ifadeleri aslında bir başkasına söylemek istedikleridir, bu nedenle bunları saklamaya çalışmaz ve dile getirmekten kaçınmaz. Tüm bunları yaparken alçakgönüllü ve itaatkâr görünmekten oldukça uzaktır, tam tersine, incinmiş ve büyük bir haksızlığa uğramışçasına ıstırap içinde görünür (Freud, 2014, s. 24-36).

Ayrıca Freud (2014), melankolide içerik olarak yastan fazlasının bulunduğunu, çünkü melankoliye yol açan nedenlerin, nesnenin kaybıyla, yani sevgi nesnesinin ölümüyle ortaya çıkan yastan daha kapsamlı olduğunu, sevgi nesnesi ve kişi arasındaki ilişkinin, birbirine karşıt sevgi ve nefret duygularının aktarımıyla beraberinde incinmişlik, haksızlığa uğramışlık ve hayal kırıklığı duygularını da getirdiğini ifade eder ve ekler: “*melankolide, sevgi ve nefret nesne üzerinde ayrı ayrı sayısız savaş verirler*” (s. 31-41). Thomas’a (2022) göre de melankolik, sevilen nesneden gelen suçlamayı kendisine yönelterek bir parçasını, çoğu zaman özsaygısını kaybeder ve bu sevgi nesnesinin kaybindan kendini sorumlu tutar. Böylelikle melankolik ego, suçluluk duyguları, vicdan azabı ve yaşadığı reddedilmeden bir şekilde kendisinin sorumlu olduğuna dair inancı nedeniyle tükenir (s. 124). Bununla beraber Dhar’a (2019) göre, egonun yapısı “*geçmişteki nesne-seçimlerinin ve çözülmemiş yasların bir arkeolojik kalıntısı*” olarak değerlendirilebilir: ancak ego sadece pasif bir kalıntı değildir; geçmişteki kayıpların sürekli ve acı verici bir hatırlatıcısıyla yaralanmıştır (s. 6). Bu bağlamda, Dhar’ın (2019) Butler’dan aktardıklarına göre, melankoli de “*tamamlanmamış bir yas süreci*” olarak değerlendirilmektedir (s. 6).

García (2014) da melankolinin Freud'un *Yas ve Melankoli* adlı çalışmasından beri bilindiği gibi her zaman ruhun hastalıklı bir durumu olmadığını ve Freud'un yasla ilişkilendirerek ortaya koyduğu çerçevede dışında kalan biçimlerinin de söz konusu olduğunu ifade eder (s. 19-30). Melankoli, psikotik olsa da olmasa da insanın iç dünyasında yaşayabileceği dengesizliği en gözle görülür hale getiren durumlardan biridir çünkü kişi, acı, hüznün, suçluluk, kaygı, zaman algısının bozulmasıyla umut ve geçici iyileşme dönemleri arasında gidip gelir (Borgna, 2014, s. 43-54). *"Melankoli, içeriksel olarak, gerek ruh hali (Stimmung), gerekse de psikotik hayat biçimi olarak can sıkıntısıyla iç içedir"* (Borgna, 2014, s. 155). Böylelikle karşımıza, ruhsal bir hastalık olarak melankoli ve bir ruh hali olarak melankoli olmak üzere iki kavram çıkmaktadır. Borgna (2014) bu iki kavram hakkında şunları bildirir: *"bir hastalık olarak melankoli ve bir ruh hali ve mizaç olarak melankoli kavrayışları, böylelikle, edebiyattan ve günlük dilden koparılamayacak deneyimler haline gelmiştir"* (s. 173). Hatta Pihlström ve Kivistö (2023) aşkın da temelde melankolik bir doğaya sahip olduğunu öne sürerler: *"melankolik bir tutum, hayatı anlaşılmaz ve hatta trajik olarak tanıma temelini paylaştıkları takdirde, âşıklar arasında önemli bir bağlayıcı unsur haline gelebilir"* (s. 83) Melankolik âşıklar *"dünyaya diğer insanlar gibi aynı şekilde dalıp gitmedikleri duygusu"*ndan aldıkları tatminle beraber bir *"sağlıksızlığı"* paylaşırlar çünkü dünyayla onlar arasındaki ilişki, *"tereddüt, şüphe ve belki de tam bir yaşam sürme yetersizliğini"* içerir (Pihlström ve Kivistö, 2023, s. 84).

BAYAN CALDWELL OĞLUYLA KONUŞUYOR'DA YAS TEMASI VE MELANKOLİK UNSURLAR

XX. yüzyıl İspanyol edebiyatının en önemli yazarlarından biri olan Camilo José Cela'nın beşinci romanı olan *Bayan Caldwell Oğluyla Konuşuyor* 1953 yılında yayımlanmıştır. Cela, o tarihe kadar yazmış olduğu dört romanında hayatı olduğu gibi tasvir etmeye çalışmış ancak bu romanda farklı bir teknik uygulamış ve deneysel bir eser ortaya koymuştur (Foster, 1967, s. 60-62). *Bayan Caldwell Oğluyla Konuşuyor*, bir annenin, Ege Denizi'nde ölen oğlu Eliacim'e hitaben yazdığı birbirinden bağımsız bölümlerden oluşmaktadır. Cela'nın, karakterlerin psikolojisini ve en derin düşüncelerini araştıran iç gözlemci anlatım özelliklerini taşıyan roman boyunca Bayan Caldwell'in bir dizi anı ve kişisel kaygıyla yüzleştiği görülmektedir. Bu sırada da yas teması ve melankolik unsurlar kaçınılmaz olarak görünür hale gelmektedir.

Romanda, Cela'nın önceki dört romanının ve *Bayan Caldwell Oğluyla Konuşuyor*'un ortaya çıkışını anlattığı önsözünün ardından *Okuru Bilgilendirmek İçin* başlıklı ikinci bir önsöz yer almaktadır. Yazar bu bölümde Bayan Caldwell'i bir yolculuk sırasında tanıdığını anlatır. Kaldıkları otelde bir akşam, yaşlı kadın ona Ege Denizi'ndeki bir gemi kazasında

ölen oğlu Eliacim anısına yazdığı sayfaları okur. İlgili önsözün yazılmasından bir buçuk ay önce, yazarın Londralı bir dostu, Bayan Caldwell'in yazdığı sayfalarla dolu bir paketi kendisine gönderir (Cela, 2022, s. 13-14). Böylelikle roman, bu bölümde yer alan ifadelerle göre, Cela'nın bu sayfaları düzenleyip bir araya getirerek basıma hazırladığını söylemesiyle oluşturulmuş bir dış çerçeve ile başlamaktadır.

Bayan Caldwell'in kaybettiği oğluna hitaben yazdığı bölümlerden oluşan romanda tarih veya yerle ilgili herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Romanın *Neden Zıpladığını Çok İyi Biliyorum, Küçük Elia'm* adlı ilk bölümü Bayan Caldwell'in oğlu Eliacim'le ilgili bir anısıyla başlar: “*Nemli bir bulutun aklını başından aldığı şapşal bir melek tasviri gibi, zıplaya zıplaya gelirdin*” (Cela, 2022, s. 15). Dolayısıyla romanın henüz ilk satırlarında anlatıcının bir kayıp yaşamış olduğu anlaşılmaktadır. Diğer yandan aynı bölümde yer alan şu ifadeler, yaşlı kadının melankolik ruh halinin özelliklerinden biri olan zaman algısının bozulmasıyla ilgili bir karmaşa içinde olduğunu göstermektedir: “*Bir devlet memuru, bir kamu görevlisinin artık sen. Buna rağmen, sanki bir doktor ya da bir Macar kontuymuşsun gibi, çok büyük bir sıklıkla olmasa da, parmağınla burnunu karıştırarak dolaşıyorsun. Bir daha uyarmayacağım seni. Bundan ötesi, senin bileceğin iş*” (Cela, 2022, s. 16). Romanın daha ilk bölümünde yer alan bu ifadeler hem yas temasının hem de melankolik ruh halinin esere hâkim olduğunu düşündürmektedir.

Kitapta yer alan *Eski Zamanlardan Bir Tango* başlıklı bölümde Bayan Caldwell'in oğluyla dans ederken kendini genç bir kız gibi hissettiğini söylediği satırların ardından kendisiyle ilgili bazı memnuniyetsizliklerini dile getirdiği görülmektedir: “*Şu gümüş saçlarla... Ne korkunç! Şu kekre, buruk dudaklar... Ne korkunç! Şu ölü bakışlar... Nasıl da korkunç*” (Cela, 2022, s. 21-22). Bayan Caldwell'in, yaşının getirdiği kimi özelliklerinden bu ifadelerle bahsetmesi, melankolik ruh halinin özelliklerinden birini yansıtmaktadır çünkü bu ifadeler, yaşlı kadının kendisiyle ilgili değerlendirmelerinde aşağılayıcı davrandığını göstermektedir.

Gelenek adlı bölümde ise yaşlı kadının sanki oğlu hayattaymış gibi ona geleneklerle ilgili tavsiyeler verdiği görülmektedir: “*Geleneği sevmediğin ya da seviyormuş gibi yapmadığın sürece, altın yumurtlayan tavuktan mahrum kalırsın, oğlum. Seni uyarmak benim görevim. İstersen öğütlerime kulak ver, istersen bildiğini yap*” (Cela, 2022, s. 22). Bu satırlar, Bayan Caldwell'in, melankolik ruh halinin özelliklerinden biri olan zaman algısının bozulması durumunu yaşadığını kanıtlar niteliktedir.

Tek bir cümleden oluşan *Yusufluk* başlıklı bölümde, Bayan Caldwell'in kaybettiği oğluna duyduğu özlemi ifade eden satırlar yer almaktadır: “*Seni sonsuza kadar kalbimin yanı başında taşıyabilmek için, bir yusufluk kadar küçük ve zarif bir şey olmanı isterdim*”

(Cela, 2022, s. 24). Bu bölümde dikkat çeken bir diğer nokta ise yaşlı kadının, oğlunu “sonsuza kadar” kaybetmiş olduğunun bilincinde olduğunu düşündürmesidir. Dolayısıyla bu ifadelerde melankolik ruh halinin unsurlarından biri olan hüznle beraber yas temasının da yeniden ön plana çıktığı gözlenmektedir.

Eliacim’in Isabel adlı bir ata oynayarak para kaybettiğinin anlatıldığı *Isabel* adlı bölümde ise Bayan Caldwell’in, oğluna öfkeli olduğunu anlatan satırlar bulunmaktadır: “Yaşadıklarından hiç ders almıyorsun. Yaşadıklarından ders almak gibi bir meziyetin yok senin. Senin başında dikilmediğim için yaşıyor olsa gerek bunlar” (Cela, 2022, s. 25). Söz konusu olayın “geçen gün” diye başlanarak anlatılması, yaşlı kadının zihninin bulanıklaşıp zamanın akışıyla ilgili farkındalığını koruyamadığını gösterir niteliktedir. Burada dikkat çeken zaman algısının bozulması daha önce de ifade edildiği gibi melankolik ruh halinin özelliklerinden biridir. Diğer yandan yaşlı kadının oğluna yönelttiği öfkeli ifadelerin ardından gelen kendine yönelik cümlesinden, genç adamın deneyimlerinden gerekli olan dersleri çıkarmadığı için anne olarak kendini suçladığı anlaşılmaktadır. Bu kendini suçlama durumu da daha önce açıklanmış olduğu gibi melankolik ruh halinin özelliklerinden biridir.

İzleyen bölümlerden ardı ardına üç tanesinin ortak bir özelliği melankolik ruh halinin özelliklerinden birini yansıtmalarıdır. *Kümelli Hint Ayvası* başlıklı bölümde, Bayan Caldwell’in, oğlu Eliacim’e bir vasiyette bulunduğu görülmektedir: “... bunu, sevgili annemin anısına adıyorum, diyerek bir porsiyon kümelli Hint ayvası ismarlarsan, sana minnettar kalırım, oğlum” (Cela, 2022, s. 32) Bu bölümü takip eden, *Şehirden Bir Şey İstiyor musun?* adlı bölümde yer alan ifadeler de benzer niteliktedir: “Şehre her gidişinde, bana haber ver lütfen. Bunu yapmak çok mu zor, oğlum? Söz veriyorum, her seferinde, “Hayır, oğlum, hiçbir şey istemiyorum, çok teşekkür ederim,” diye karşılık vereceğim” (Cela, 2022, s. 32). Bir sonraki, *Sinekler* başlıklı bölümde yer alan ifadeler de Eliacim sanki hala hayattaymış gibi yazılmıştır: “Evet, oğlum, en az yirmi çeşit sinek vardır bence. Ama bu konuda pek az şey söyleyebilirim sana. Çalışkan bir böcekbilimci sana bu konuyu açıklasa iyi olur” (Cela, 2022, s. 33). Önceki bölümlerde yer alan ve oğlunu kaybetmiş olduğunu kabullendiğini gösteren ifadelere rağmen Bayan Caldwell’in bu bölümlerde yeniden oğlu sanki hiç ölmemiş gibi ona vasiyette bulunduğu, söz verdiği ve tavsiyede bulunduğu görülmektedir. Sonraki bölümler arasında yer alan *Siyah İpek İç Çamaşırı* adlı bölümde ise yaşlı kadının, oğlunun ölümünün bilincinde olduğunu gösteren ifadeler yer almaktadır: “(Genç yaşta öldüğün için, belli bir ölçüde saygısızlık yapmaya hakkın vardı, oğlum; asla yüzüne vurmazdım bunu)” (Cela, 2022, s. 40). Bu bölümde Bayan Caldwell, oğlunun ölümünün ardından, muhtemelen -yatak odasında olduğu için- mezuniyet fotoğrafının önünde giyinip soyunurken yüzünü

buruşturduğunu gördüğünden bahsetmektedir. Bayan Caldwell'in bununla ilgili olarak yukarıda alıntılanan bölümü parantez içinde yazması, oğlunun ölümünün bilincinde olmasına rağmen, sanki bunu bu mektuplarda açık açık yazarsa gerçeklik kazanacakmış gibi yok saymaya çalıştığını düşündürmektedir. Görüldüğü gibi Bayan Caldwell oğluna kimi zaman hayattaymış gibi hitap etmekte kimi zaman da öldüğünün farkında olduğunu gösteren ifadelerde bulunmaktadır. Bu durum, daha önce de olduğu gibi Bayan Caldwell'in zaman algısında bozulmalar meydana geldiğini göstermektedir ki bu durum bilindiği gibi melankolik ruh halinin özelliklerinden biridir.

Barbital başlıklı bir başka bölüm ise şu sözlerle başlar: “*Barbitalle intihar, öteden beri hayatına son vermenin zahmetli bir yöntemidir, oğlum. Çok fazla sevmiş, fakat yokluk çekmemiş, hiçbir şeyin yokluğunu hissetmemiş insanlara göredir*” (Cela, 2022, s. 43). Bu ilacı kullanarak intihar etmekle ilgili düşüncelerin, Bayan Caldwell'in aklına nereden geldiği, romanda yer alan tüm bölümler birbirinden bağımsız olduğu için bilinmemekle beraber, “çok fazla sevmiş, fakat yokluk çekmemiş...” diye tarif ettiği insanlar arasında kendisini de görüp görmediği tam olarak anlaşılamamaktadır. Buna rağmen bu bölüm, oğlunun yasını tutmakta olan bir annenin, ona hitaben kaleme aldığı bu yazılardan biri için intihar konusunu seçmesinin nedenleri arasında, kendi ölümüyle ilgili ihtimalleri de değerlendirmeye çalışıyor olması olabileceği düşünülmektedir. Bu durum, Bayan Caldwell'in muhtemelen dış dünyaya duyduğu ilgisinin azaldığını gösterir ki bu da melankolik ruh halinin özelliklerinden biridir.

Yaz Mevsimi başlıklı bölümde ise Bayan Caldwell'in genellikle neşeli zamanlarla özdeşleştirilen bu mevsimi nasıl gördüğüyle ilgili ifadeler yer almaktadır: “*Yaz, can çekişmekte olanların mevsimidir. Can çekişmekte olanların, ahenkli bir ıslıkla eski melodileri çalarak geçen ölüm trenine, kaçıyormuş gibi alelacele atladıkları mevsim*” (Cela, 2022, s. 44). Bu cümleler, melankolik ruh halinin sevmeye yetisinin kaybı olarak ifade edilen özelliğini göstermektedir. Diğer yandan Bayan Caldwell'in yaz mevsimini niçin ölümle ilişkilendirdiği veya oğlu Eliacim'in hangi mevsimde öldüğü açıkça ifade edilmese de bu durumun, yaşlı kadının oğlunun ölümüyle bir ilgisi olabileceği düşünülmektedir. Bu bölümün hemen ardından gelen *Deniz, Bir Deniz, O Deniz* adlı bölümde ifade edilenler de bu düşünceyi destekler niteliktedir. Şöyle ki bu bölüm, “*Midemi bulandıran bir sözcüktür deniz*” sözleriyle başlar ve “*Ege Denizi (Doğu Akdeniz), hiç telaffuz etmek istemediğim, zorunlu olmadıkça telaffuz etmekten kaçındığım bir isimdir*” ifadeleriyle biter (Cela, 2022, s. 45). Bilindiği gibi Eliacim, Ege Denizi'nde boğularak ölmüştür. Bu nedenle Bayan Caldwell'in birbirini takip eden bu iki bölümde, oğlunun ölüm zamanı ve yeriyle ilgili olarak peş peşe yazmış olabileceği ihtimali güçleniyor görünmektedir. Diğer yandan bu sonuncusunda yer alan ve

bu denizin ismini söylemekten mümkün olduğunca kaçındığını ifade etmesi, Bayan Caldwell'in, oğlunun ölümünü kabullendiği ve bunu hatırlamaktan acı duyduğunu da gösterir niteliktedir. Böylelikle bu bölümlerde hem yas teması yeniden ön plana çıkmakta hem de melankolik ruh halinin en belirgin özelliklerinden biri olan derin üzüntü dolaylı olarak ifade edilmektedir. *Ölümler ve Bir O Kadar Yersiz Düşünceler* başlıklı bölüm ise “*Ölümler, şaşılası pozlar edinme alışkanlığındadır, oğlum*” sözleriyle başlar ve Bayan Caldwell'in kocasının ölümüyle ilgili anlattıklarının da yer aldığı, birbirinden kopuk ifadelerle devam ederek tamamlanır (Cela, 2022, s. 46). Kendisinden önce gelen iki bölümle beraber bu bölümün de odaklandığı temel konunun ölüm olması dikkat çekicidir. Bu durum, daha önce de intiharla ilgili bir bölüm yazmış olan Bayan Caldwell'in muhtemelen dış dünyaya olan ilgisinin azaldığını göstermektedir ki bu da daha önce ifade edildiği gibi melankolik ruh halinin özelliklerinden biridir.

Bu bölümü takip eden, *Lort Macaulay* adlı bölümde ise farklı bir konu öne çıkmaktadır. Bayan Caldwell bu bölümde oğlu hayattayken yaptıkları veya yapamadıklarıyla ilgili pişmanlıklarını dile getirmektedir: “*İngiliz tarihi konusundaki uzmanlığıyla sivrilen seçkin muhafazakâr Lort Macaulay gibi akli başında ve ihtiyatlı olmanı isterdim senin. Senin bir Lort Macaulay olamamanın sorumlusu, yalnızca benim belki de*” (Cela, 2022, s. 46). Burada dikkati çeken, Bayan Caldwell'in, oğlu Eliacim'in yeterince ihtiyatlı olmadığını düşünmesi ve bunun sorumlusunun da kendisi olduğunu düşünerek oğlu hayattayken yaptıklarından veya yapamadıklarından pişmanlık duymasıdır. Bu durum yaşlı kadının, oğlunun ölümünden kendisini sorumlu hissediyor olabileceğini düşündürmektedir. Böylelikle melankolik ruh halinin özelliklerinden biri olan kendini suçlama halinin de yeniden gözlemlendiği söylenebilir.

İzleyen bölümler arasında yer alan, *Kum Saati* başlıklı bir diğer bölüm de yine Bayan Caldwell'in, oğlunun ölümünü kabul ettiğini göstermektedir: “*Senin hatıranıya yönelik bu satırları pazartesi günü yazıyorum, Elia*” (Cela, 2022, s. 49). Burada Bayan Caldwell hem kaybını kabullenişini tekrar ifade etmekte hem de bu satırları ne sebeple kaleme aldığını ilk kez açıkça dile getirmektedir. Böylelikle yas teması, roman boyunca ilk kez açıkça ön plana çıkmaktadır. Diğer yandan, Bayan Caldwell'in, oğlunun yasını, kendi sözleriyle onun hatırasına yönelik olarak yazdığı satırlarla tutması yalnızlığının da bir göstergesi gibi görünmektedir. İzleyen bölümler arasında yer alan *Yalnızlık* adlı bir bölüm, bu görüşü destekler niteliktedir. Bu bölüm Bayan Caldwell'in kendisini yapayalnız hissettiğini anlatan satırlarla başlar: “*Benim mutlak yalnızlığım, senin hayalini nesnelerin üzerine düşürebilir diye düşünüyordum bir süredir, oğlum*” (Cela, 2022, s. 51). Bölüm, Bayan Caldwell'in, kaybettiği oğlunun hatırasını zihninde daha canlı tutabilmek için bu yalnızlıktan

yararlandığını anlatan satırların ardından şu sözlerle tamamlanır: “Yalnızlık, parmak uçlarımı kazılı adının üzerinde gezdirebileceğim güzel bir ağaç değil, Elia” (Cela, 2022, s. 45). Bu bölüm Bayan Caldwell’in, oğlunun ölümünün ardından kendini içinde bulduğu yalnızlıktan kimi zaman hoşnut, kimi zaman da rahatsız olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Bu durum, yaşlı kadının duygularının bir uçtan diğerine değişebildiğini ifade etmektedir ki bu da melankolik ruh halinin özelliklerinden biri olan, kişinin iç dünyasında meydana gelen dengesizliği göstermesi bakımından önemlidir.

Hatırlamamaya Çalışsak da İçimizde Taşıdığımız O Dazlak Kurukafa başlıklı bir bölümle başlayan ve birbirini aralıklarla takip eden uzunca bir zincir boyunca Bayan Caldwell’in, oğlunun ölümü kabullendiği gözlenmektedir. Yukarıda adı geçen bölümde yaşlı kadının, oğlunun o sırada ne halde bulunduğunu düşünerek acı çektiği görülmektedir: “Bu kibrimi cezalandırdı Tanrı. Seni, kafatası denizanaları için zıfaf odasına dönüşmüş bir halde gözümde canlandırmaya mahkûm etti beni” (Cela, 2022, s. 52). Bu bölüm aynı zamanda Bayan Caldwell’in, oğlunun ölümünü tanrının kendisine vermiş olduğu bir ceza olduğunu, dolayısıyla bu kayıptan kendisini sorumlu hissettiğini göstermesi bakımından da önemlidir. *Maskesiz, Eldivensiz, Gömleksiz* başlıklı bir başka bölümde yine Bayan Caldwell’in, oğluya öldükten sonra da temasta kalabilmek için farklı bir yaşam formunda olmayı dilediğini anlatan satırlar bulunmaktadır: “Ah, keşke denizin derinliklerinde yaşayan dikenli, yaman bir balık ya da denizin dibindeki incecik bir kum, küçücük bir tuz parçası olsaydım” (Cela, 2022, s. 53). Bu bölüm, dolaylı olarak hem Bayan Caldwell’in oğluna olan özlemini hem de yeniden açıkça dile getirmese de onun denizde ölmüş olarak bulunduğunu kabul ettiğini göstermesi bakımından önemlidir. Bu bölümü izleyen *Küçük Kır Çiçekleri* adlı bölümde, bu düşünceyi destekleyen ifadeler yer almaktadır: “Eksiksiz bir küçük kır çiçekleri koleksiyonum olsaydı, seni pıspışlayan denize kadar gider, ansızın dalgalara bırakıverirdim onu, Elia. Zamanında aklıma gelmedi ne yazık ki” (Cela, 2022, s. 54). Bu ifadelerden, yaşlı kadının, oğlunun ölümünü kabullenişiyi beraber, onu bundan uzun zaman önce kaybetmiş olduğu, dolayısıyla bu yası uzun süredir tuttuğu anlaşılmaktadır. Eliacim’in öldüğü zamanla ilgili bir fikir veren bu bölümden birkaç bölüm sonra, bu kez de genç adamın Ege Denizi’nde ne sebeple bulunduğuyla ilgili bir ipucu veren *Argo* başlıklı bölüm gelmektedir. Bu bölüm şu satırlarla tamamlanır: “(Yine de kulak asma benim söylediklerime; oğulları görev başında şerefle ölen annelerin söylediği şeylerdir bunlar belki de)” (Cela, 2022, s. 55). Burada yer alan ifadelerden, Bayan Caldwell’in oğlunun, bir görev sebebiyle Ege Denizi’nde bulunduğu sırada öldüğü anlaşılmaktadır. Diğer yandan, daha önce de olduğu gibi, bu cümlelerin parantez içinde verilmesi, yaşlı kadının, bu kaybın hem farkında olduğunu, hem de yüksek sesle veya apaçık dile getirmekten kaçındığı izlenimini vermektedir. Bu bölümlerin tamamında hem yas teması yeniden görünür hale gelmekte hem de

melankolik ruh halinin özellikleri olan, derin üzüntü ve kendini suçlama gibi olumsuz duygular ön plana çıkmaktadır.

Zarif Boncuklar başlıklı bir diğer bölümün sonunda yer alan ifadeler ise Bayan Caldwell'in durmadan oğlunu düşündüğünü göstermektedir: *"Yataktan seni düşünerek kalktığımda, Elia, mavi boncuklarla bezeli elbiseyi giyiyorum. Yataktan seni düşünerek kalktıgımdaysa, oğlum, yeşil boncuklarla bezeli elbiseyi giyiyorum"* (Cela, 2022, s. 62). Bu satırlardan, Bayan Caldwell'in kaybetmiş olduğu oğluna duyduğu özlemin büyüklüğü, yaşlı kadının devamlı olarak onu düşünmesi ve boncuklarla süslü elbiseler giyerek bu anları belki de törensel bir şekilde yaşadığı anlaşılmaktadır. Diğer yandan, Bayan Caldwell'in her güne kaybettiği oğlunu düşünerek başladığını anlatan bu satırlarla melankolik ruh halinin özelliklerinden biri olarak ifade edildiği üzere yaşlı kadının dış dünyaya duyduğu ilginin azaldığını da söylemek mümkündür çünkü Bayan Caldwell, o gün yapacağı, gerçek hayatla ilgili işler yerine oğlunun hatırasıyla güne başlamaktadır.

Maden Ocağı adlı bölüm ise şu cümlelerle başlar: *"Madenci, her gün, gün ışığına çıktığında bıkkınlığını kusmak için, düşüncelerini o derin gözenekte biriktirir, Elia. Sen pek erken çekildin hayattan. Şifresi ancak olgunlaşınca çözülebilen en temel şeylerin farkına varamayacak kadar erken"* (Cela, 2022, s. 64). Önceki bölümlerde, Bayan Caldwell'in oğlu Eliacim'in, muhtemelen görev için bulunduğu Ege Denizi'nde ve yaz mevsiminde öldüğünün çıkarılabileceği ifadelerle rastlanmıştı. Bu bölümde yer alan ifadelerden de yaşlı kadının oğlunun, henüz hayatının gençlik dönemini yaşarken öldüğü anlaşılmaktadır. Diğer yandan Bayan Caldwell, ne zaman olursa olsun bir anne için acı verici bir deneyim olan bu kaybın, oğlu daha genç yaşındayken yaşanmış olmasından dolayı da ayrıca acı duyduğu görülmektedir. Böylece bu bölümde yas teması kaçınılmaz olarak yeniden görünür hale gelmektedir.

İzleyen bölümler arasında yer alan, *Bütün Kalbimle Nefret Ediyorum* başlıklı bölümde, Bayan Caldwell'in, hayatıyla ve etrafında gördüğü şeylerle ilgili memnuniyetsizliği ifade edilmektedir: *"Senin annen, etrafındaki her şeyden bütün kalbiyle nefret ediyor, sevgili oğlum. Soluduğu havadan, bulaşıkları yıkayan gündelikçiden, okşanmasına izin veren kediden, içtiği sudan, yediği ekmekten, rahatı yerinde çaydanlıktan, radyodaki programlardan, sızlanmadan yanan sigaradan, seyahatlerin düzensizliğinden, gözünün alıştığı mobilyalardan"* (Cela, 2022, s. 69). Günlük hayatla ilgili tüm bu detaylara olan nefretini ifade ettikten sonra yaşlı kadın, nefret etmediği şeyleri saymanın, nefret ettiklerini saymasından daha kısa süreceğini, buna rağmen üzüldüğü tek şeyin, Eliacim'in onun yanında olmaması olduğunu söyler (Cela, 2022, s. 69). Bayan Caldwell'in, kendisini çevreleyen hayatla ilgili onca şeyden nefret ederek yaşamasına rağmen üzüldüğü tek şey

oğluya beraber olamamaktır. Bu durum, yaşlı kadının duyduğu acının derinliğiyle ilgili bir vurgu olarak da kabul edilebilir. Melankolik ruh halinin özelliklerinden biri olan derin üzüntüye ek olarak bu bölümün, Bayan Caldwell'in dış dünyaya duyduğu ilgisinin azaldığını ve sevmeye yetisini kaybettiğini de yeniden gösterdiğini söylemek mümkündür.

Atalarımızdan Miras adlı, bir sonraki bölümde Bayan Caldwell, kendi çocukluğundan ve evlilik yıllarından bahsettikten sonra şu sözleri söyler: “Artık yaşlı sayılırım, sevgili Elia. Neredeyse, diyelim. O nedenle, arada atalarımızdan miras konusu üzerine düşüncesim geliyor” (Cela, 2022, s. 70) Bu ifadelerden, bu satırların yazıldığı tüm sürecin, Bayan Caldwell'in yaşlılık dönemini değil, onun öncesini de kapsadığı anlaşılmaktadır. Romanı oluşturan bölümlerde, yazıldıkları yer ve tarihle ilgili herhangi bir bilgi bulunmasa da yukarıdaki ifadelerden bu yazım sürecinin yıllara yayıldığı anlaşılmaktadır. *Pansiyonlar* başlıklı bir sonraki bölümün sonunda da Bayan Caldwell'in, ilgili satırların yazıldığı sıradaki yaşıyla ilgili ifadeler yer almaktadır: “Genç değilim artık. Heveslendiğim pek az şey var” (Cela, 2022, s. 71). Bu cümlelerden Bayan Caldwell'in genç olmadığı ancak yaşlı da olmadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bir önceki bölümde yer alan ifadelerden yola çıkılarak yapılan varsayımlar, bu bölümdeki ifadelerle destekleniyor görünmektedir. Diğer yandan Bayan Caldwell'in kaybettiği oğluna mektuplar yazarak uzun yıllar geçirmesi romandaki yas temasını yeniden vurgulamakta, ilgi duyduğu çok az şeyin olduğunu söylemesi de melankolik ruh halinin özelliklerinden biri olan, dış dünyaya duyulan ilginin azalması durumunu da yeniden gözler önüne sermektedir.

Bu bölümlerin ardından gelen *Benjamin Disraeli* başlıklı bölümde ise Eliacim'le ilgili yeni bir çıkarım yapılabilmesine yardımcı olacak ifadeler bulunmaktadır: “Sokağa çıktığımda, senin kefenine bürünmüş denizcileri görünce, hak etmediğim, tuhaf bir mucizeye tanık olmuş gibi hissediyorum kendimi” (Cela, 2022, s. 71). Daha önceki bölümlerde Eliacim'in Ege Denizi'nde bir görev sırasında hayatını kaybettiğini anlatan ifadeler saptanmıştı. Bu bölümde yer alan ve yukarıda alıntılanan ifadelerden de genç adamın muhtemelen denizci bir asker olduğu anlaşılmaktadır. Bölümün sonunda yer alan ifadeler ise şu şekildedir: “Kraliyetin bazı şeyleri yasaklamasını sağlayabilmek için, Benjamin Disraeli'nin gücüne sahip olmak isterdim; sensiz hayatımda biraz olsun mutlu olabilirdim böylece” (Cela, 2022, s. 71). Böylelikle bu bölümde hem yas teması hem de melankolik ruh halinin başlıca özelliklerinden biri olan derin üzüntü tekrar ön plana çıkmaktadır.

İzleyen bölümler arasında yer alan, *Lir Çalan Miram* adlı bölümde yer alan şu ifade dikkat çekmektedir: “Ama sen ölüsün, ne fark eder ki” (Cela, 2022, s. 72). Romanın önceki bölümlerinde Bayan Caldwell'in oğlunun ölümünden hiçbir zaman açıkça bahsetmediği, bunu yaptığı zamanlarda da ilgili cümleleri parantez içine alarak kaleme aldığı gözlenmişti.

Bu bölüm hem Bayan Caldwell'in bu kaybı açıkça dile getirmesi hem de bu yolla romandaki yas temasının yeniden vurgulanması bakımından önemlidir. Sonraki bölümlerden biri olan *Tropikal Meyveler* adlı bölümde ise Bayan Caldwell'in oğluna yeniden, sanki hala hayattaymış gibi seslendiği satırlarla başlar: “Sana her tarafı tropikal meyvelerle, muzlar, Hint ayvaları, Akdeniz hurmalarıyla bezeli bir pijama hediye edeceğim, oğlum” (Cela, 2022, s. 73). Benzer şekilde devam eden bölüm, melankolik ruh halinin özelliklerinden biri olan, zaman algısında meydana gelen bozulmayı tekrar sergilemesi bakımından önemlidir. Bu durum, bir sonraki bölüm olan *Süper Pusula*'da da devam etmektedir. İlgili bölümün son satırları şu şekildedir: “Süper pusula, tövbe ederek kurtulamayacağımız büyük bir günah haline gelecek, sevgili Elia. Hayır gelmeyecek diyorsan, bekle. Göreceksin” (Cela, 2022, s. 74).

Romanda yer alan *Yüzme Dersi* başlıklı bölüm ise daha önce de intihar ve ölümle ilgili satırlar yazmış olan Bayan Caldwell'in kendi ölümü üzerine de düşündüğünü ifade eden cümlelerle başlar: “Çocukluğumdan bu yana her gün yüzme dersi alsaydım, yine de yüzmeyi öğrenemezdim, oğlum. Böyle olması daha iyi belki de; bu bilgisizliğim, bu yeteneksizliğim sayesinde, beni beklediğin yere daha çabuk ulaşabilirim” (Cela, 2022, s. 78). Burada Bayan Caldwell'in yüzme bilmediği için boğularak ölebileceğini, böylelikle de kaybettiği oğluya yeniden bir araya gelebileceğini düşündüğü görülmektedir. Bu durum, melankolik ruh halinin özelliklerinden birinde olduğu gibi yaşlı kadının hayata veya dış dünyaya duyduğu ilgiyi ve yaşama olan sevgisini veya sevme yetisini kaybettiğini göstermektedir.

Sonraki bölümlerden *Şarap ve Bira* adlı bölümde de Bayan Caldwell'in kaybettiği oğluya ilgili bir bilgi veren şu cümle yer almaktadır: “Buna mukabil, senin prensiplerine sahip bir gence, genç bir deniz subayına hiç yakışmayan zevklere edepsizce bir düşkünlüğün vardı” (Cela, 2022, s. 84). Bu bölüm, daha önce, genç yaşında, görev için bulunduğu Ege Denizi'nde boğularak öldüğü ifade edilen Eliacim'in denizci bir subay olduğu bilgisiyle genç adamla ilgili genel bilgilere bir yenisini eklemesi bakımından önemlidir. Buna ek olarak izleyen bölümlerden biri olan *Silindir Şapkalar* başlıklı bölümde de Eliacim'in niçin bir görev nedeniyle Ege Denizi'nde bulunduğuyla ilgili bir ipucu verebilecek şu satırlar yer almaktadır: “Bütün erkekler silindir şapka giyselerdi, hiç savaş olmazdı, Elia. Ve sen, yanımda olur, en azından dikkate alman için yalvardığım öğütlerimi dinlerdin” (Cela, 2022, s. 87). Bu ifadelerden Eliacim'in muhtemelen bir savaş sırasında öldüğü anlaşılmaktadır. Bu ipucuyla beraber genç adam ve genç yaştaki ölümüyle ilgili genel bilgiler tamamlanmıştır.

İzleyen bölümlerden *Bronz Kâğıt Ağırlıkları* başlıklı bir diğer bölümün sonunda yer alan ifadelerde melankolik ruh halinin başlıca özelliklerinden biri olan derin üzüntü yeniden ortaya çıkmaktadır: “Ama süngüsü düşük bir halde kedere, her zamanki gerçekliğe döndüğümde, yanlış zamanda doğduğumu, mitolojik, edebi ve tarihi karakterleri temsil eden bronz kâğıt ağırlıkları çağına erişemeyeceğimi anlıyorum, Elia” (Cela, 2022, s. 91). Bu bölümde Bayan Caldwell’in kederi “her zamanki gerçeklik” olarak ifade etmesi dikkat çekerken melankolik ruh halinin başlıca özelliklerinden biri olan derin üzüntü yeniden vurgulanmaktadır.

Sonraki bölümler arasında yer alan *İnce Belli Sevgili Aranıyor* adlı bölümün son satırlarında da melankolik ruh halinin özelliklerinden, hayal kırıklığı ve haksızlığa uğramışlık duyguları gözlenmektedir: “Kısa ve düşüncesiz ilanın, bana derin bir keder verdi, Elia. Ben de beni hiç terk etmeyecek bir oğlum olmasını isterdim” (Cela, 2022, s. 113). Buradan Bayan Caldwell’in oğlunun ölümünü kendisini terk etmiş olması olarak da gördüğü için hayal kırıklığına ve haksızlığa uğramış hissettiği anlaşılmaktadır.

Melankolinin ön plana çıktığı bu bölümlerin ardından yazılmış olan bölümlerden biri olan, *Boş Zaman*’da ise yeniden yas teması görünür hale gelmektedir. Bayan Caldwell burada oğluna şöyle söyler: “Denizin altında geçirdiğin o upuzun boş zamanlarda beni düşündüğün oluyor mu, Elia” (Cela, 2022, s. 120). Daha sonra gelen *Görmezlikten Geleliyordum* başlıklı bölümde ise şu satırlar yer almaktadır: “Kimi zaman, acıya gark olup gözyaşı dökerken, benim kopamadığım (ne büyük talihsizlik!) şeylerin hepsinden uzak durabilen, onları görmezden gelebilen herhangi bir nesneyle seve seve yer değiştiresim geliyor, Elia” (Cela, 2022, s. 120-121). Bu bölümde yeniden, melankolik ruh halinin temel özelliklerinden biri olan derin üzüntü vurgulanmakta ve ayrıca yine melankolinin getirdiği kendilik duygusunun değer kaybetmesi gözlenmektedir çünkü Bayan Caldwell, duyduğu kederden kurtulmak için kendisi olmak yerine herhangi bir nesne olmayı tercih ettiğini ifade etmektedir.

İzleyen bölümler arasında yer alan, *Viyana Valsleri* adlı bölümde de şu satırlar yer almaktadır: “Serilip kalınca, kısa bir süre, sessizce ağlıyor, senin fotoğrafını öpüyorum. Sonra genellikle uyuyakalıyorum” (Cela, 2022, s. 136). Bu bölümde oğlunu kaybetmiş yaşlı bir kadının kimi geceler uyumadan önce yaptığı en son şeyin oğlunun fotoğrafını öpmek olduğunun ifade edilmesiyle yas teması yeniden görünür hale gelmekte, bundan önce sessizce ağladığını söylemesiyle de melankolik ruh halinin başlıca özelliklerinden olan derin üzüntü de yeniden vurgulanmaktadır.

Sonraki bölümlerden biri olan *Susuzluk*'ta ise Bayan Caldwell'in içinde bulunduğu karamsar ruh haliyle ilgili ifadeler yer almaktadır: “Öyle olduğu için, susuzluk nedir bilmediğimden, çoğunlukla ııssız hatıralarım; geleceğimse, kapkara görünüyor, Elia” (Cela, 2022, s. 143). Bu bölümün aynı zamanda Bayan Caldwell'in melankolik ruh halinin özelliklerinden biri olan cezalandırılacağına dair varsayıma dayanan bir bekleyiş içinde olduğunu gösterdiği düşünülmektedir.

Okul Çıkışı adlı bölümde ise melankolik ruh halinin bir başka özelliği olan sevme yetisinin kaybıyla ilgili ifadeler bulunmaktadır: “Sürücülere, iki günde bir, iki üç çocuğu ezmeleri konusunda kesin talimat verilse, belki herkes için daha iyi olur diye düşünüyorum, Elia. Böylece artık çıkırından çıkmış olan manasız okul çıkışı sevincine son verilebilir” (Cela, 2022, s. 144). Bayan Caldwell'in bu ifadeleri, söz konusu seslerin, yaşlı kadına, kaybettiği oğlunu hatırlatıyor olmasından kaynaklanıyor olabilir; ancak burada bu çalışma bakımından asıl önemli olan, Bayan Caldwell'in, günlük hayatla ilgili neşeli sayılabilecek detayları bile artık sevmediği, bu detayların onu mutlu etmediğidir. Böylelikle bu bölümün, melankolik ruh halini tanımlayan durumlar arasında yer alan sevme yetisinin kaybını da yeniden vurguladığı söylenebilir.

İzleyen bölümler arasında yer alan *Eski Kitaplar*'da yer alan şu satırlarla yas teması yeniden görünür hale gelmektedir: “Ama eski kitaplar artık senin işine yaramaz, Elia. Çünkü denizin dibinde, eski kitapların açıklığa kavuşturamadığı şeyler bile bilinir” (Cela, 2022, s. 147). Görüldüğü gibi bu bölümde Bayan Caldwell, genç yaşta kaybettiği oğlunun denizin sularının altında bulunduğunu dile getirmekte, dolayısıyla romanın ana teması olan yas yeniden açıkça vurgulanmaktadır.

Sonraki bölümlerden *Pulsuz Balık*'ta ise melankolik ruh halinin başlıca özelliklerinden olan derin üzüntü yeniden kendini göstermektedir: “Rengi çok güzeldi, turuncuydu pulsuz balığım, Elia. Sonra git gide soldu rengi. Benim mahkûm olduğum, turuncu renkli pulsuz balığımın zaman zaman yatıştırabildiği keder ona bulaştığı içindir belki de” (Cela, 2022, s. 148). Bu bölümde Bayan Caldwell'in hissettiği üzüntüyle beraber, balığın giderek kötüleşip ölmesinden de kendini sorumlu tuttuğu anlaşılmaktadır ki bu da melankolik ruh halinin özelliklerinden biri olan kendini suçlama durumuyla ilişkilendirilebilir. Bayan Caldwell'in oğlunun ölümü nedeniyle kendini suçladığını gösteren ifadeler ise *Büyülü Bahçe* adlı bölümde yer almaktadır: “Tanrının verdiği ceza, beklediğimden ağır oldu, oğlum” (Cela, 2022, s. 155). Hemen bir sonraki bölüm olan *Bal* ise şu satırlarla tamamlanır: “Hâlâ öğrenmen gereken çok şey vardı, Elia. Vakitsiz olduğu kadar aceleliydi terk edişin” (Cela, 2022, s. 156). Görüldüğü gibi bu cümleler aracılığıyla romandaki yas teması yeniden ön plana çıkarken,

ilgili bölümlerin birbiri ardına yazılmış olması da Bayan Caldwell'in oğlunun ölümünden dolayı kendini suçladığını doğrular görünmektedir.

Kitapta yer alan *Yastıkta Bir Kan Lekesi* adlı bölümde ise Bayan Caldwell'in her sabah uyandığında yastığında bir kan lekesi bulduğu, doktorun teşhisinin, durumun tehlikeli olduğunu gösterdiği anlatılır. Hastalığının ciddiyetine rağmen Bayan Caldwell, romana hâkim olan yas temasını vurgulayacak şekilde bu lekeleri oğlunun yüzüne benzettiğini, her sabah bu lekelerin etrafını çerçevelediğini anlatır ve öldüğü zaman bu desenlerin bir araya getirilmesiyle oluşturulacak bir kefenle defnedilmeyi istediğini ifade eder (Cela, 2022, s. 161-162). Bayan Caldwell'in bu vasiyetinin yerine getirilip getirilmediği bilinmemekle beraber büyük ihtimalle böyle bir şeyin mümkün olmadığı düşünülmektedir; ancak yaşlı kadının yıllar boyu oğlunun hatırasına kaleme aldığı satırların bir araya getirilip bu romanın oluşturulmuş olması bu vasiyetin daha anlamlı bir biçimde yerine getirildiğini düşündürmektedir. Her iki durumda da Bayan Caldwell, öldükten sonra da oğlunun hatırasını yaşatarak yasını tutmaya devam edecektir.

Sonraki bölümlerden *Terlikler* başlıklı bölümde de hem yas teması hem melankolik ruh halinin çeşitli özellikleri vurgulanmaktadır. Söz konusu bölümün son paragrafı şöyle başlar: “*Demem o ki, benim için artık hiçbir şeyin önemi yok, Elia. Kesinlikle hiçbir şeyi önemsemiyorum*” (Cela, 2022, s. 176). Bu satırlarda melankolik ruh halinin özelliklerinden biri olduğu üzere Bayan Caldwell'in dış dünyaya duyduğu ilgiyi yitirdiği görülmektedir. İlgili paragraf şu sözlerle devam eder: “*İstediğim tek şey, artık terliklerine ihtiyacı olmayan ölülerin terliklerinden uzaklaşmak. Ölü sen olsan bile, ölülerin terliklerinden uzaklaşmak istiyorum*” (Cela, 2022, s. 176). Bu cümlelerle yas temasının yeniden vurgulandığını gösteren paragraf şu ifadelerle son bulur: “*Sen denizin dibindesin, terliklerinse sandığın. İstihzanın böylesi! Anneni nasıl inciteceğini bir an olsun düşünmedin. Kendinden ve mavi terliklerinden başka hiçbir şeyi düşünmedin*” (Cela, 2022, s. 176). Bu satırlardan da Bayan Caldwell'in, erkenden ölüp onu ardında kalan eşyalarla baş başa bıraktığı için oğluna gücendiği ve böylece melankolik ruh halinin özelliklerinden biri olan haksızlığa uğramışlık duygusuyla baş etmeye çalıştığı anlaşılmaktadır.

Sonraki bölümlerden *Envanter*'de Bayan Caldwell'in, arkadaşlarının da yönlendirmesiyle tedavi görmek için hastaneye yatacağı anlatılır. Diğer yandan bu bölümdeki şu ifadeler Bayan Caldwell'in melankolik ruh halinin, iç dünyada dengesizlik olarak tanımlanan özelliğini gösterdiğini kanıtlar niteliktedir: “*Bir süredir kendimi kötü hissediyorum, Elia. Moralim bozuk (bunun altında yatan nedenler malum), ruh halim boyuna değişiyor (buna yol açan nedenler ortada), içimde her şeye karşı bir isteksizlik var (bunu doğuran nedenler belli), senin dışında hiçbir şey ilgilendirmiyor beni*” (Cela, 2022, s. 182).

Bu satırlardan Bayan Caldwell'in ruh halinin devamlı olarak değiştiğiyle beraber yine melankolinin özelliklerinden olan, dış dünyaya olan ilginin kaybı da yaşlı kadının bu durumun apaçık farkında olduğunu anlatan sözcükleriyle yeniden vurgulanmaktadır.

Romanın sonunda, dört kısa bölümün yer aldığı *Kraliyet Akıl Hastanesinden Mektuplar* adlı bölümün ardından yazarın eklediği *Yine Okuru Bilgilendirmek İçin* başlıklı son sözle roman tamamlanır.

Sonuç

Camilo José Cela, İspanya İç Savaşı'ndan sonraki dönemin karmaşıklığını ve insan psikolojisinin derinliklerini yansıtırken özgün üslubuyla dikkat çeken eserleriyle XX. yüzyıl İspanyol edebiyatına önemli katkılarda bulunmuştur. En çok tanınan eserleri, toplumdaki yoksulluk ve şiddeti anlatan *Pascual Duarte'nin Ailesi* ve iç savaş sonrası İspanya'da büyük toplumsal çalkantıların yaşandığı dönemi anlatan ve XX. yüzyıl İspanyol edebiyatının en tartışmalı romanlarından biri olarak kabul edilen *Arı Kovanı*'dir. Cela'nın bu romanları üzerine pek çok çalışma yapılmış olmasına rağmen *Bayan Caldwell Oğluyla Konuşuyor* başlıklı romanını ele alan araştırmaların kısıtlı olmasının nedeni muhtemelen eserin parçalı ve dağınık anlatım biçimidir.

Bayan Caldwell Oğluyla Konuşuyor, yazarın, Bayan Caldwell'i daha önceden bir yolculuk sırasında tanımış olduğunu ve ölümünün ardından eline ulaşan yazılarını bir araya getirdiğini anlattığı önsözden oluşan bir dış çerçeveye sahiptir. Daha sonra ardı ardına sıralanan ve içinde yer veya tarihle ilgili herhangi bir bilgi bulunmayan bu bölümler, Bayan Caldwell'in oğluna hitaben yazıldığı için mektup, her biri yaşlı kadının iç dünyasını yansıtacak biçimde birbirinden farklı gündelik konulardan bahsettiği için de günlük olarak değerlendirilebilir. İster mektup ister günlük olarak değerlendirilsin, bu bölümlerin her biri Bayan Caldwell'in, genç yaşında, bir görev sırasında, Ege Denizi'nin sularında ölen oğlunun hatırasına yazılmıştır. Bu nedenle romanda yas teması ve melankolik unsurlar kaçınılmaz olarak öne çıkmaktadır.

Roman psikanalitik eleştiri kuramı çerçevesinde, yas teması ve melankolik unsurlar bakımından incelendiğinde, eseri oluşturan mektupların birçoğunda, anlatıcının acı verici bir kayıp yaşadığını dolaylı veya dolaysız olarak anlatan ve bu şekilde de eserdeki yas temasını gözle görünür hale getiren ifadeler rastlanmıştır. Romanın ilk bölümünün ilk satırlarının bir anıyla ilgili olması gibi anlatıcının bir kayıp yaşamış olduğunu hissettiren ifadelerin yer aldığı bölümlerle beraber bu kaybın ne olduğu, nasıl olduğu, nerede olduğu ve hatta ne zaman olduğuyla ilgili cümlelerin bulunduğu bölümlerle eserdeki yas temasının ön plana çıktığı gözlenmiştir.

Romanda yer alan mektuplar, melankolinin beraberinde getirdiği duygusal ve zihinsel durumlar bakımından incelendiğinde ise en çok Bayan Caldwell'in derin bir üzüntü içinde olduğunu ve dış dünyaya karşı duyduğu ilginin azaldığını veya tamamen yitirildiğini gösteren ifadeler bulunduğu tespit edilmiştir. Örneğin, Bayan Caldwell, kederi, oğlu olmadan yaşadığı hayatın her zamanki gerçekliği olarak nitelemiş, kendisi için artık hiçbir şeyin önemi kalmadığını ifade etmiştir. Diğer yandan yaşlı kadının oğluna hitap ederken kimi zaman sanki hala hayattaymış gibi yazarak öğütler vermesi, hatta vasiyette bulunması, kimi zaman da artık hayatta olmadığını bilincinde olduğunu gösteren açık ifadeler kullanması, Bayan Caldwell'in zaman algısının bozulduğunu düşündürmektedir. Melankolinin bir diğer özelliği olan kendini suçlama hali de roman boyunca birden çok kez gözlenmiş, yaşlı kadının, oğlunun başına gelenlerle ilgili olarak kendini suçladığını, geçmişte yaptıklarından veya yapmadıklarından pişmanlık duyduğu birtakım şeyler olduğunu ve bunların bazılarını gerçek hayattakinden farklı yapmış olması durumunda oğlunun hâlâ hayatta olacağını düşündüğünü gösteren ifadelerle rastlanmıştır. Melankolinin, Bayan Caldwell'in oğluna yazdığı bu mektuplarda en çok görülen özelliklerinden bir diğeri ise sevmeye yetisinin kaybıdır. Örneğin, Bayan Caldwell, nefret etmediği şeyleri sıralamanın, nefret ettiği şeyleri sıralamaktan daha kısa süre alacağını ifade etmiş, yaz mevsimi, okuldan çıkan çocukların cıvıltısı gibi şeylerin ona artık neşe vermediğini anlatan cümleler kullanmıştır. Tüm bunlara ek olarak romanı oluşturan bölümlerde, Bayan Caldwell'in kendisiyle ilgili değerlendirmelerinde çirkinliklerini ve zayıflıklarını ön plana çıkardığını, kendisini hayal kırıklığına ve haksızlığa uğramış gibi hissettiğini gösteren ve yaşlı kadının, iç dünyasında birtakım dengesizlikler olduğunu, kendilik duygusunu yitirdiğini ve cezalandırılacağına dair varsayıma dayalı bir bekleyiş içinde olduğunu düşündüren ifadelerle rastlanmıştır.

Tüm bu bilgiler ışığında, Cela'nın *Bayan Caldwell Oğluyla Konuşuyor* adlı romanı oluşturan bu mektupların, birbirinden bağımsız olarak yazılmış gibi görünmelerine rağmen taşıdıkları ortak özellikler ve işledikleri konu sayesinde bir bütünlük oluşturmalarında yas teması ve melankolik unsurların büyük rol oynadığı sonucuna varılmıştır. Gelecek araştırmalarda, romandaki aile içi iletişim sorunları ve anne-oğul ilişkisi gibi konulara odaklanılarak hem eserle ilgili hem de Bayan Caldwell adlı karakterle ilgili daha kapsamlı sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir.

Summary

Camilo José Cela holds a significant place in 20th-century Spanish literature due to his diverse body of work, which spans various genres and showcases thematic and stylistic variety. For instance, *The Family of Pascual Duarte* (1942) explores themes of violence and marginality through a striking narrative style and is often considered the starting point of post-war Spanish novels. Similarly, *Rest Home* (1943) draws inspiration from Cela's own hospital experiences and takes the form of a poetic novel. In contrast, *New Adventures and Misfortunes of Lazarillo de Tormes* (1944) aims to bring a new sensibility to the picaresque novel, although its focus on rural life has drawn criticism.

Meanwhile, *The Hive* (1950) stands out for its realistic depiction of Spanish society and its experimental narrative techniques. This work portrays characters' perception of time as a recurring tragedy, reflecting the monotony of daily suffering. On the other hand, *Mrs. Caldwell Speaks to Her Son* (1953) represents Cela's attempt to experiment with a fifth novelistic technique. Although this work received limited attention due to its unconventional approach, it contributes to Cela's overall literary corpus, which mirrors the sociocultural realities of the time while embracing innovative literary techniques.

At the same time, psychoanalytic criticism, shaped in the 20th century by Freud's works, has offered a theoretical framework that connects creativity to the foundations of human nature. This approach often interprets literary works as "psychoanalytic case studies". Freud's seminal essay, *Dostoevsky and Parricide*, remains a cornerstone of this framework, analyzing Dostoevsky's complex personality and its reflection in his writings, thereby elucidating the connection between the artist and their work.

Initially focusing on the creative process as an expression of the artist's psychological experiences, psychoanalytic criticism has since evolved to examine the relationships between the author, the characters, and the text using diverse methodologies. Today, it is employed to analyze the subconscious of the author, the psychological constructs of fictional characters, and their behaviors, offering nuanced interpretations of literary works.

Within this framework, Cela's *Mrs. Caldwell Speaks to Her Son* reveals profound emotional and psychological depth, particularly when examined through the themes of grief and melancholia. The protagonist, Mrs. Caldwell, addresses her late son through a series of letters, portraying grief as both a personal and universal experience. From the opening lines, the narrative introduces a sense of loss, although details about the nature, time, place, or circumstances of the loss remain ambiguous. These subtle hints allow the theme of grief to surface more prominently as the narrative progresses, anchoring the emotional core of the novel in Mrs. Caldwell's longing for her son and her struggle to adapt to his absence.

Moreover, Mrs. Caldwell's letters vividly depict the emotional and mental states associated with melancholia. For example, her profound sorrow and diminishing interest in the outside world become recurring motifs. She describes her grief as an immutable reality of her existence without her son, emphasizing the lack of meaning in her life. In a psychoanalytic context, this sentiment signifies a transition from mourning to melancholia.

At times, Mrs. Caldwell writes as if her son were still alive, offering advice or instructions, while at others, she acknowledges his death with stark clarity. This oscillation suggests a distorted perception of time and reality, highlighting her psychological turmoil. Another melancholic trait, self-blame, is evident throughout the novel. Mrs. Caldwell frequently holds herself accountable for her son's death, expressing regret for past actions or inactions. She implies that alternative choices might have prevented his demise, thus revealing the guilt that underpins her inner conflict and melancholic disposition.

One of the most striking features of Mrs. Caldwell's letters is her loss of the ability to love. She remarks that listing things she does not hate would take less time than listing those she despises, reflecting her emotional detachment from the world. Formerly joyful aspects of life, such as summer or the laughter of children, no longer bring her happiness, underscoring melancholia's capacity to sever connections with external pleasures. Additionally, Mrs. Caldwell's self-assessments often emphasize her flaws and vulnerabilities. She portrays herself as disappointed and wronged, indicating significant internal instability, a loss of self-identity, and an anticipation of punishment—hallmarks of a deeply melancholic psyche.

In light of these observations, *Mrs. Caldwell Speaks to Her Son* achieves coherence through its recurrent exploration of grief and melancholia, despite the seemingly disconnected nature of its epistolary structure. By transforming an individual experience of grief into a universal narrative, the novel offers profound insights into human psychology when viewed through a psychoanalytic lens. Future studies focusing on familial communication issues and the mother-son relationship could further illuminate the intricacies of both the text and the character of Mrs. Caldwell, enriching our understanding of the novel's psychoanalytic dimensions.

Kaynakça

- Bakırcıoğlu, R. (2012). *Ansiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bensoussan, A. (1977). Camilo José Cela y el incesto: Mrs. Caldwell habla con su hijo. F. Lopez, v.d. (Yay. haz.). *Actas del Quinto Congreso Internacional de Hispanistas* içinde (s. 179-183) Bordeaux: Université de Bordeaux. Erişim tarihi: 21.01.2025, https://cvc.cervantes.es/literatura/aih/pdf/05/aih_05_1_015.pdf
- Borgna, E. (2014). *Melankoli*. (M. M. Çilingiroğlu, Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Cachero, J. M., Villanueva, S. S. ve Ynduráin, D. (1981). La novela. *Historia y Crítica de la Literatura Española, Época Contemporánea: 1939-1980* (Cilt VIII) içinde (s. 318-361). Barselona: Editorial Crítica.
- Cebeci, O. (2004). *Psikanalitik Edebiyat Kuramı*. İstanbul: İthaki Yayınları.
- Cela, C. J. (2022). *Bayan Caldwell Oğluyla Konuşuyor*. (G. Aksay, Çev.). İstanbul: Olvido Kitap.
- Dhar, A. (2019). Melancholy Philosophy: Polis-Praxis-Phronesis and the Slave's Knos How. *Abjection and Abandonment: Melancholy in Philosophy and Art* içinde (s. 1-18). Singapore: Springer.
- Dindar, C. (2014). Sunuş: Freud, Mecnunluk Hevesi, Hayali Kapasite. *Yas ve Melankoli* içinde (s. 5-15). İstanbul: Telos Yayınevi.
- Ergün, N. (2011). Ölü Bir Deniz Romanına Psikanalitik Bir Yaklaşım. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi (HÜTAD)*, 1(14), 119-136.
- Foster, D. W. (1967). "La colmena" de Camilo José Cela y los informes de éste sobre la novela. *Hispanófila*, Mayo 1967(30), 59-65. Erişim tarihi: 28.09.2023, <https://www.jstor.org/stable/43806836>
- Freud, S. (2014). *Yas ve Melankoli*. (A. Emirsoy, Çev.) İstanbul: Telos Yayınevi.
- Freud, S. (1981). Dostoyevski ve Baba Katilliği. *Psikanaliz Açısından Edebiyat* (S. Hilav, Çev.) içinde (s. 6-32). Ankara: Dost Kitabevi.

- García, M. I. (2014). El imposible duelo. *Debate Feminista*, 50, 19-31. Erişim tarihi: 26.09.2023, <https://www.jstor.org/stable/44735270>
- Moran, B. (2002). *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri* (7. bs.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ortega, J. (1965). Importancia del personaje Martin Marco en “La colmena” de Cela. *Romance Notes*, 6(2), 92-95. Erişim tarihi: 26.09.2023, <https://www.jstor.org/stable/43802396>
- Özkan, A. ve Baltacı, S. (2020). Freud ve Lacan’ın Psikanalitik Kuramlarında Yastan Ayrışan Melankolik Özne. *Psikoloji Çalışmaları - Studies in Psychology*, 40(2), 317-333. DOI:10.26650/SP2019-0056
- Pérez, O. A. (2015). Una aproximación biopolítica a la narrativa de la posguerra: La tuberculosis en “Pabellón de reposo” de Camilo José Cela y “El mar” de Blai Bonet. *Hispania*, 98(2), 231-242. Erişim tarihi: 28.09.2023, <https://www.jstor.org/stable/24368284>
- Pihlström, S. Kivistö, S. (2023). *Critical Distance: Ethical and Literary Engagements with Detachment, Isolation, and Otherness*, Cham: Springer.
- Seven, R. (2023). Neden Yas Tutarız? *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* (57), 33-51. DOI:<https://doi.org/10.21054/deuifd.123944>
- Thomas, A. (2022). *Writing Plague, Language and Violence from the Black Death to COVID-19*. Cham: Palgrave Macmillan.
- Torres-Rioseco, A. (1962). Camilo José Cela, primer novelista español contemporáneo. *Revista Hispánica Moderna*, 28(2/4), 166-171. Erişim tarihi: 28.09.2023, <https://www.jstor.org/stable/30202685>
- Yücel, T. (2012). *Eleştiri Kuramları* (3. bs.). İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.